

Asia: VN/9732/2019

STM065:00/2019 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Yleiset kommentit uudistuksesta ja esitysluonnokseen sisältyvistä ehdotuksista

- **yleiset huomiot ehdotetuista vanhempainpäiväraahajärjestelmän muutoksista**

Pidämme erittäin kannatettavana uudistuksen tavoitteita perhevapaiden ja hoitovastuun tasaisemmasta jakautumisesta vanhempien kesken, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lisäämisestä työelämässä sekä sukupuolten välisten palkkaerojen pienenemisestä.

PAU näkee hyvänä, että nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi parannetaan perhevapaiden tasoa, edistetään tasa-arvoisuutta ja huomioidaan erilaiset perhetilanteet ja perheiden moninaisuus paremmin. Myös sukupuolineutraalit kirjaukset ovat kaivattu muutos.

Katsomme kuitenkin kuten SAK, että perhevapaaudistus olisi tullut tehdä kokonaisuus huomioiden niin, että lastenhoidon tuet olisi uudistettu samalla.

- **kommentit raskaus- ja erityisraskausrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

On syytä huomata, että raskausvapaan osalta uudistus tiukentaisi nykyisestä työntekijän mahdollisuuksia itse valita vapaalle jäämisen ajankohta.

Nykyisin työntekijä voi omalla ilmoituksella jäädä äitiysvapaalle 50–30 päivää ennen lapsen laskettua synnytysaikaa. Uudistus herättää kysymyksen siitä, mitkä ovat työntekijän tosiasialliset

mahdollisuudet sopia työnantajan kanssa raskausvapaasta. Työntekijällä tulisi olla subjektiivinen oikeus jäädä raskausvapaalle 30-14 päivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Joustavoittaminen ja työntekijän subjektiivisten tarpeiden entistä parempi huomioiminen on sinänsä kannatettavaa, mutta vaarana on, että työntekijä sinnittelee töissä liian pitkään. Uudistus ei saa johtaa tilanteisiin, joissa aiheutuisi vaaraa työntekijälle tai sikiölle.

- **kommentit vanhempainrahaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista**

Osittainen vanhempainvapaa

Ehdotetun perhevapaaudistuksen tavoitteena on mahdollistaa perhevapaiden joustavaa käyttöä. Ongelmana on kuitenkin, että ehdotettu osittaisen vanhempainvapaan malli kannustaa lähinnä kokonaisten työpäivien tekemiseen vanhempainvapaan aikana. Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan, että vanhempainrahapäiviä olisi käytettävissä yhtä paljon riippumatta siitä, minkä tasoisena etuus maksettaisiin. Esitetty järjestelmä tosiasiassa heikentäisi uuden osittaisen vanhempainrahan tavoiteltua joustavuutta.

Osittaisen vanhempainvapaan käyttö tulisi sen sijaan suhteuttaa maksettuun etuuteen. Mikäli vanhempainrahaa maksetaan puolikkaalta päivältä, tulisi vanhempainvapaata kuluu puolikkaan päivän verran.

Lisäksi ehdotetun osittaisen vanhempainvapaan käyttö todennäköisesti rajautuisi tietyn ansiotason tai työmarkkina-aseman omaavan käytettäväksi. Uusi osittainen vanhempainvapaa ei myöskään kohtelisi yhdenvertaisesti erilaisissa työsuhteissa ja erilaista työaikaa tekeviä työntekijöitä.

Lapsikuolema

Ehdotettu uudistus heikentää niiden perheiden asemaa, joiden lapsi syntyy kuolleena. Nykyisin synnyttävällä vanhemmalla on oikeus 105 äitiysrahapäivään lapsen syntyessä kuolleena. Luonnoksessa ehdotetaan, että päivien lukumäärä pudotettaisiin 84 päivään. Muutos on julma ja kohtuuton. Uudistus ei saa heikentää lapsikuolemaperheiden tilannetta. Tilanteissa, joissa lapsi syntyy kuolleena tai kuolee syntymän jälkeen, korvattavien päivien lukumäärä on oltava vähintään sama kuin nykyään.

Monikkoperheet

Esitys heikentäisi monikkovanhempien mahdollisuutta olla yhtä aikaa kotona. Monikkoperheiden tilannetta ei ole syytä heikentää.

Adoptioperheet

Adoptioperheiden tilannetta ei tule uudistuksella heikentää. Perheiden yhdenvertaisuus tulee huomioida uudistuksessa myös tästä näkökulmasta.

Tärkeää on, että uudessa vanhempainpäiväraahajärjestelmässä vanhempainrahapäiviä olisi lasta kohden käytössä yhtä paljon riippumatta vanhempien sukupuolesta tai siitä, onko kyseessä biologinen vai adoptiolapsi.

- **kommentit muita sairausvakuutuslakiin ehdotettuja muutoksia koskien**

-

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin**

Ehdotus siitä, että lakia lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta muutetaan siten, että oikeus kotihoidon tukeen voisi alkaa jo ennen lapsen varhaiskasvatusoikeuden alkamisikää on kannatettava.

Muita etuuslakeja koskevat muutosehdotukset

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista muihin etuuslakeihin**

-

Laki varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskevan lain muuttamisesta

- **kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin**

Laki työ sopimuslain ja laki merimiesten työ sopimuslain muuttamisesta

- kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista työ sopimuslakiin ja laki merimiesten työ sopimuslakiin

Työ sopimuslakiin ehdotetut muutokset eivät tarpeeksi tue palkansaajien mahdollisuutta yhdistää työtä ja perhettä. Työ sopimuslakiin ehdotetut muutokset eivät myöskään tarpeeksi mahdollista sairausvakuutuslakiin ehdotettuja joustavia perhevapaiden käyttömahdollisuuksia.

Työ sopimuslakiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia perhevapaiden ilmoitusaikoihin. Nykyiset ilmoitusajat ovat liian pitkiä ja ne tulisi lyhentää yhteen kuukauteen. Ellei siitä aiheudu työpaikan tuotanto- tai palvelutoiminnalle vakavaa haittaa, työntekijällä tulisi olla oikeus jäädä vanhempainvapaalle kahden viikon kuluttua ilmoituksesta, jos kuukauden ilmoitusajan noudattaminen ei olisi mahdollista.

Pitkät ilmoitusajat voivat osaltaan johtaa raskaus- ja perhevapaasyrjintään. Esimerkiksi määräaikaisissa työsuhteissa työnantaja saattaa olla jatkamatta työsuhdetta tai työsuhteissa, joissa työaikaa ei ole määritelty, työtunteja ei enää tarjota työntekijälle vapaiden ilmoittamisen seurauksena.

Esitetty viiden päivän omaishoitovapaa parantaa työssäkäyvien omaishoitajien asemaa ja on askel oikeaan suuntaan.

Laki vuosilomalain ja laki merimiesten vuosilomalain muuttamisesta

- kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista vuosilomalakiin ja merimiesten vuosilomalakiin

Ehdotukset työssäolon veroisen ajan laajentamiseksi ovat kannatettavia.

Liitelait (lakiehdotukset 18-29)

- kommentit ehdotetuista muutoksista ja niiden perusteluista liitelakeihin

Vaikutusten arviointi

- **Taloudelliset vaikutukset**

-

- **Vaikutukset julkiseen talouteen**

-

- **Vaikutukset kotitalouksiin**

-

- **Vaikutukset yrityksiin**

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

- **Muut yhteiskunnalliset vaikutukset**

-

- **Vaikutukset lapsiin ja perheisiin**

-

- **Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon**

-

- **Vaikutukset yhdenvertaisuuteen**

-

- **Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään**

-

- Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähälle arvoinnille? Jos on, niin mikä?

-

Hallituksen esityksen toimeenpano ja seuranta

- kommentit liittyen uudistuksen toimeenpanoon ja seurantaan

-

Muut mahdolliset kommentit

-

Kekäle Veera
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry